

«Bernard Shaw», bundan yarım asır evvel yazdığı sosyalist temayüllü bir eresinde, kahramanını şöyle konuşturur:

– Dehânın kat'i ve riyazî istibdadına taraftar dünyada tek insan varsa o da sanatkârdır. Elleri âdi ellerden daha iyi iş yapan bir ressam, midesinin de âdi midelerden daha iyi muamele görmesini ister. Halbuki bir günlük iş, bir günlük iştir. İster tarlada, ister tezgahda ister kütüphanede, ister atölyede geçsin. Şair, romancı, ressam veya bu cinsten, ferdi irade çerçevesinde çalışan bir artist, halkın onları esasen işçi sınıfından ayırd eden manevî alâkası ile iktifa etmez, farkını kazanç ölçüsüne de ifade ettirmek ister. Sanki kütüphanede geçen çalışmayla tarladaki arasındaki zaman farkı varmış gibi.

Eserdeki kahraman, şu fikrin de sahibidir:

– Sanatkâr yeni «Moloch»un büyük rahiplerine benzer. Çoğu hastadır, daha doğrusu, cinnetlerinin istismarını yapacak kadar akıllı. Sanatkâr seciyesinde bana saygı telkin eden biricik nokta, bazan onu, sevmediği işi yapmaktansa açlıktan ölmeğe kadar götürülen ulvî egoizmadır.

Şüphesiz takdir edersiniz ki, iğri veya doğru, bu mesele bizde konuşulamaz. Zira bizde sanatkâr, yol amelesi, tarla rençberi ve gemi miçosundan hem daha az kazanır, hem de daha az saygı görür.

Fakat siz «Bernard Shaw»un bundan 50 sene evvelki sosyaliste biçtiği fikir bünyesine bakın! Sosyalizmanın en ileri hamlesi olan komünist rejimde bugün sanatkâr ve entellektüel, besiyeye oturtulmuş mukaddes kazlar vaziyetindedir. Siz, sosyalist görüşün, hakikaten işe böyle başlayıp işi böyle bitirmiş olmasına bakın!

Bu ricatta haklıdırlar. Çünkü san'atkâr ve mütefekkir, tek kelimeyle hayat bina edendir. Oturak yapanla hayat yapan arasındaki farksa ezelî ve ebedî.

Necip Fazıl Kısakürek